

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีเป็นเสมือนหนึ่งภาษาสากลที่สามารถสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันของมนุษย์ทั่วโลก เสียงดนตรีเป็นเหมือนภาษาพูด ที่สามารถสื่อความหมายโดยการรับรู้ด้วยความรู้สึก มีตัวโน้ตสากลเป็นเหมือนภาษาเขียนที่นักดนตรีทั่วโลกไม่ว่าชาติใดภาษาใดสามารถอ่านและแปลออกมาเป็นเสียงดนตรีผ่านเครื่องดนตรีของแต่ละชาติได้ตรงกัน ภาษาดนตรีเป็นภาษาที่มีความงดงามรับรู้ด้วยเสียงเช่นเดียวกับงานศิลปะที่เป็นความงามที่รับรู้ด้วยตา ดังนั้นดนตรีจึงเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีเสียงเป็นความงดงามทางศิลปะ ดังที่สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551, น. 1) ได้รายงานไว้ว่า “ดนตรีเป็นศิลปะที่มีความงดงามของเสียง ช่วยเสริมสร้างความเป็นมนุษย์และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และการทำงาน ส่งผลให้ผู้เรียน เรียนวิชาอื่น ๆ ติดตามไปด้วย ดนตรียังเป็นวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ ยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์โดยส่วนตน และยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวม ทำให้ผู้เรียนมีสภาพจิตใจที่งดงาม มีสุนทรียภาพ” นอกจากนี้ ธวัชชัย นาควงศ์ (2541, น. 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของดนตรีว่า “ดนตรีเป็นวิชาที่ดีที่สุดในการพัฒนาสติปัญญา สนับสนุนการทำงานร่วมกันของร่างกายและสมอง ดังเช่นวิชาดนตรีพื้นฐาน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแยกแยะและการตีความสัญลักษณ์ ทักษะในการควบคุมกล้ามเนื้อให้ทำงานร่วมกัน ทักษะในการควบคุมจินตนาการให้อยู่ในหลักการและเหตุผล ซึ่งทักษะที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นการฝึกใช้ประสาททั้งหก ได้แก่ ตา หู จมูก กาย ลิ่น ใจ (อายตนะหก)”

การได้เรียนรู้ดนตรีของเด็ก นอกจากช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคม และสติปัญญาแล้ว ยังสามารถทำให้ผู้เรียนดนตรีได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เนื่องจากในแต่ละวัน เด็กจะมีเวลาว่างจากภารกิจมาก ปัญหาที่พบคือ เด็กไม่ทราบว่าตนเองต้องทำกิจกรรมอะไรในยามว่าง หากเด็กคนใดนำเวลาว่างไปใช้ในทางที่ผิด จะเป็นผลเสียอย่างมากต่ออนาคตของเด็ก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เวลาของเด็กช่วงอายุ 10-12 ปี พบว่า ในหนึ่งปี เด็กจะมีเวลาดังแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอนจำนวน 5,110 ชั่วโมง ซึ่งหมายความว่าเด็กมีเวลาในการที่จะเรียนรู้จำนวน 5,110 ชั่วโมงเช่นกัน แต่เด็กใช้เวลาเรียนในห้องเรียนเพียง 960 ชั่วโมง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18.78 ของเวลาตื่นอีกร้อยละ 81.22 ของเวลาตื่น เด็กจำนวนมากได้ใช้เวลาที่เหลือนี้ทำในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ถ้าหากเด็กได้เรียนรู้ดนตรี นำดนตรีไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน และเล่นดนตรีในเวลาว่าง จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อเด็ก มีหลายองค์กรได้เห็นความสำคัญของการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ของเยาวชน ดังจะเห็นได้จากการสนับสนุนการเล่นดนตรีของเยาวชน เพื่อ

ป้องกันยาเสพติด โดยใช้ชื่อว่า “ดนตรีต้านยาเสพติด” ซึ่งในปัจจุบันอาจรวมไปถึงการป้องกันเด็กติดเกมที่มีกันอยู่อย่างแพร่หลายไปด้วย ดังนั้นดนตรีจึงแก้ปัญหาการมีเวลาว่างของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้เด็กได้เล่นดนตรีจึงถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กไปในตัว

ด้วยความสำคัญนี้จึงมีการสอนดนตรีทั้งการศึกษาในระบบ และในโรงเรียนดนตรีของเอกชนอย่างกว้างขวาง โคตยา นักการศึกษาดนตรีชาวอังกฤษ กล่าวว่า เป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาดนตรีคือการพัฒนาความรู้สึกซาบซึ้งในความงามทางด้านดนตรี และการพัฒนานี้ควรเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เด็กที่ได้รับการปลูกฝังจะรู้สึกถึงความงามของดนตรี (ธวัชชัย นาควงศ์, 2541 น. 3) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการให้เด็กได้เรียนรู้ดนตรีอย่างถูกต้องตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกฝังรสนิยมทางด้านดนตรีก่อนจะถึงวัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ จะเห็นได้ว่านักดนตรีส่วนใหญ่ได้ฝึกฝนทักษะทางด้านดนตรีมาตั้งแต่อายุน้อยทั้งสิ้น

การศึกษาดนตรีในช่วงอายุ 7-12 ปีนั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนทางด้านดนตรี หลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้ (1) รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงร้อง เครื่องดนตรี และบทบาทหน้าที่ รู้ถึงการเคลื่อนที่ขึ้นลงของทำนองเพลง องค์ประกอบของดนตรี ศัพท์สังคิตในบทเพลง ประโยคและอารมณ์ของบทเพลงที่ฟัง ร้อง และบรรเลงเครื่องดนตรีต้นสอดอย่างง่าย ใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี อ่าน เขียนโน้ตไทยและสากลในรูปแบบต่าง ๆ รู้ลักษณะของผู้ที่จะเล่นดนตรีได้ดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกของบทเพลงที่ฟัง สามารถใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมทางนาฏศิลป์และการเล่าเรื่อง (2) รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่าง ๆ เรื่องราวดนตรีในประวัติศาสตร์ อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อดนตรี รู้คุณค่าดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 น. 2) ส่งผลให้โรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศมีการจัดการเรียนรู้ดนตรีตามกรอบที่หลักสูตรกำหนด ผู้วิจัยได้สอบถามครูผู้สอนดนตรีในโรงเรียนในเครือข่ายแม่ทา 2 จังหวัดลำพูนพบว่า นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่มีคุณภาพทางด้านดนตรีตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งนี้เนื่องจาก ไม่มีครูที่จบการศึกษาทางด้านดนตรี ครูส่วนใหญ่จะไม่สอนพื้นฐานทางด้านดนตรีให้กับผู้เรียน เมื่อตรวจสอบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test หรือ O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ข้อสอบข้อที่นักเรียนตอบผิดมากที่สุดคือ พื้นฐานทางด้านโน้ตสากล (เครือข่ายแม่ทา 2, 2556 น. 31)

จากการวิเคราะห์จำนวนเวลาการสอนดนตรีในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า นักเรียนได้เรียนดนตรีเพียงสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการเรียนดนตรี ส่งผลให้การพัฒนาทักษะดนตรีของนักเรียนไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการ สร้างสื่อช่วยสอนทางด้านดนตรีให้กับครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ได้ใช้เป็นเครื่องมือที่ครูสามารถนำไปใช้สอน และนักเรียนสามารถนำไปเรียนรู้ด้วยตนเองในเวลานอกเหนือจากการเรียนดนตรีในชั้นเรียนได้ โดยเฉพาะสื่อเกี่ยวกับพื้นฐานทางดนตรีเรื่องการอ่านโน้ตเบื้องต้นซึ่งในปัจจุบัน สื่อการสอนที่นิยม และมีประสิทธิภาพสูงที่สามารถนำมาประกอบการสอนดนตรี คือสื่อคอมพิวเตอร์ เนื่องจากมีการพัฒนาโปรแกรมอยู่อย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้สื่อคอมพิวเตอร์มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เป็นที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

เหมาะสมกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะนักเรียนในระดับชั้นนี้มีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ดีพอสมควร และมีความพึงพอใจในสื่อที่มีลักษณะโต้ตอบกับผู้เรียนได้ ปัจจุบันสื่อทางดนตรีลักษณะนี้ส่วนมากเป็นสื่อที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อผู้เรียนที่เป็นคนไทย

จากการศึกษายังไม่พบสื่อทางดนตรีที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ในการสร้างสื่อมัลติมีเดียภาษาไทยที่มีลักษณะโต้ตอบกับผู้เรียนได้ โดยผู้วิจัยหวังว่าสื่อที่สร้างขึ้นจะทำให้ครูผู้สอนและผู้เรียน นำไปใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สร้างสื่อมัลติมีเดียประกอบการสอนพื้นฐานทางดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. หาประสิทธิภาพของสื่อการสอนดนตรีแบบมัลติมีเดียที่สร้างขึ้น
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนดนตรีแบบมัลติมีเดีย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพะยันต์ดอยแช่ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2557 จำนวน 32 คน

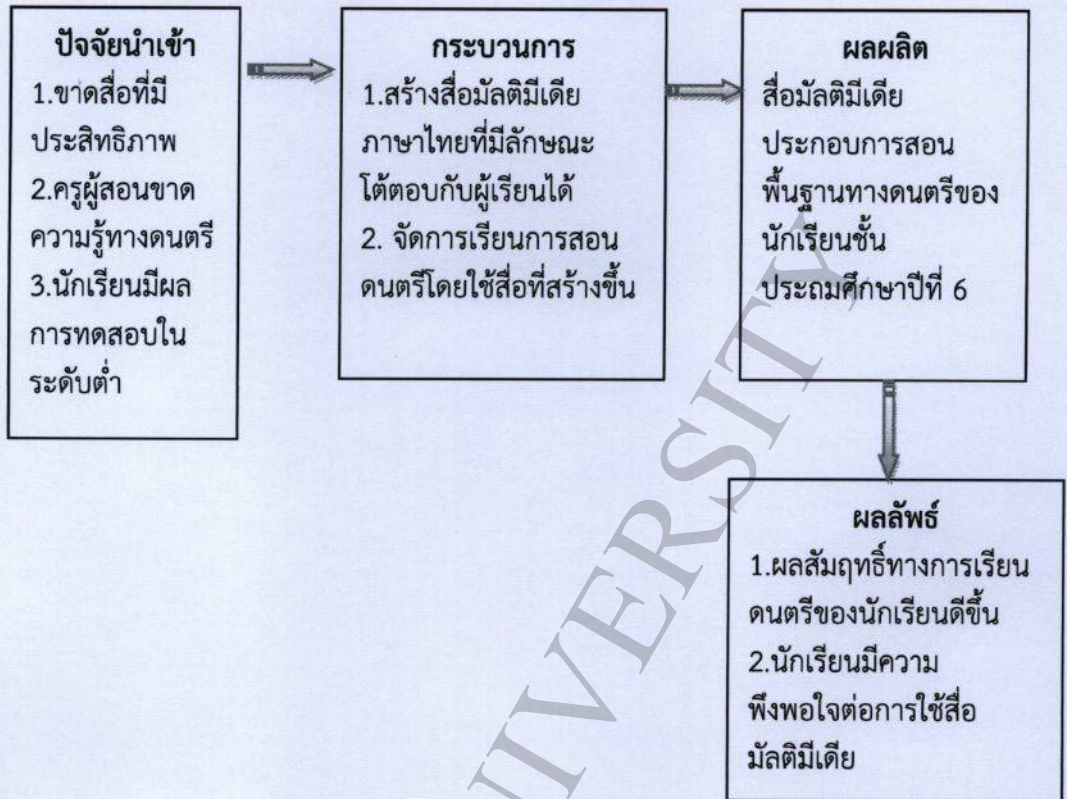
ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย

- บรรทัด 5 เส้น กุญแจเสียง คือ กุญแจซอล กุญแจฟา และระดับเสียง
- ค่าของตัวโน้ต คือ โน้ตตัวดำ โน้ตตัวเข็บบีต 1 ชั้น
- ค่าของตัวโน้ต คือ โน้ตตัวขาว โน้ตตัวขาวประจุด และโน้ตตัวกลม
- ค่าของตัวหยุด คือ โน้ตตัวกลม โน้ตตัวขาว โน้ตตัวดำ โน้ตตัวเข็บบีต 1 ชั้น และโน้ตตัวขาวประจุด
- เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 2/4 3/4 และ 4/4
- ชื่อของโน้ตบนบรรทัด 5 เส้น
- เครื่องหมายแปลงเสียงคือ ชาร์ป แฟล็ต และเนเจอร์
- บันไดเสียงซีเมเจอร์ และบันไดเสียงเอเนเจอร์ไมเนอร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

- สื่อมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพมากกว่าหรือเท่ากับ 80/80
- นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อมัลติมีเดียมากกว่าหรือเท่ากับ 2.50 (จากคะแนนเต็มระดับ 4)

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือการเรียนการสอนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ และความพึงพอใจต่อการใช้สื่อมัลติมีเดีย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พื้นฐานทางดนตรี หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับค่าของโน้ตสากล ตัวหยุด เครื่องหมายกำหนดจังหวะ บันไดเสียง กุญแจเสียงและ เครื่องหมายแปลงเสียง

สื่อมัลติมีเดีย หมายถึง สื่อการสอนดนตรีที่ผลิตจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีลักษณะเป็นสื่อโต้ตอบกับนักเรียนได้

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านพะยัคค้อยแซ่
อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2557

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้

1. ได้สื่อมัลติมีเดียประกอบการสอนวิชาดนตรีในเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นฐานทางดนตรีที่มีประสิทธิภาพ
2. ทราบประสิทธิภาพของสื่อการสอนดนตรีแบบมัลติมีเดีย
3. ทราบความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนวิชาดนตรีโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย